

Избор најбажнијих бести из часописа

ОРУЖАРИ

Нико нема права да не зна,
и нико више нема право да не уме!

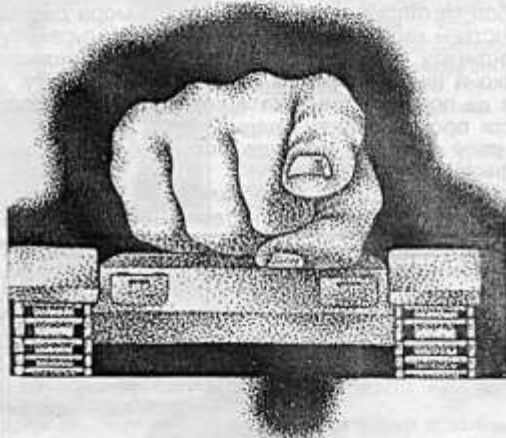
Оружари на трагу решења судбине
Наменске: продајмо оружје, а не фабрику!

Септембар, 2002.

НАШИМ ПРОТЕСТИМА, УПУЋУЈЕМО ЈАСНЕ ПОРУКЕ !!

Снага синдикалне организације огледа се кроз њену организованост и величину њених акција. Наши протести показали су, по општом признању, да смо најорганизованија и акционо најспособнија синдикална организација са ових простора. Понос због те чињенице треба да испуњава сваког нашег члана. Посао који смо овом приликом започели, на жалост, није завршен. Наша је жеља да се из стања протеста пређе у стање преговарања, и то у овом тренутку и чинимо. Мали број колега који нису са нама, када синдикат креће у акцију, нека одговарају пред својом савешћу. Ми нашим протестима упућујемо јасне поруке свима онима који имају лоше намере према нашој

фабрици: **ДОГОДИЋЕ СЕ БУРА** уколико буду угрожени интереси радника "Наменске"!

Први резултати акција наше синдикалне организације су остварни: извршена је продаја пиштоља МУП-у Србије, дефинисани су тачни услови формирања заштитних радионица и рефундација 50 % зарада за наше колеге инвалиде који ће радити у њима. Договорено је и добијање инвестиционих и обртних средстава из Фонда за развој Републике Србије. Ових дана очекује се сусрет наших представника са Министром финансија и економије г. Божидаром Ђелићем. Наши захтеви приликом тог сусрета биће: враћање дела наплаћене таксе на оружје нашој фабрици, решавање проблема старог дуга, задовољавајуће

упошљавање наших капацитета итд. Искрено се трудимо и желимо да се ови разговори заврше са успехом и на тај начин **радом решимо све проблеме у "Наменској"**.

Крајњи циљ свих наших активности је опстанак фабрике, редовна исплата зарада и посао за све запослене. Већ данас исплата наших зарада и регреса су извесније него пре почетка протеста. Постоје велики проблеми у комуникацији са директором Ђорђем Несторовићем, за кога сматрамо да више није кадар да успешно разреши велике проблеме у којима се фабрика налази. Верујемо да ће се они разрешити у корист фабрике и наших чланова.

Приватизација није више ствар воље старих власника већ јасна законска обавеза. У том смислу и синдикална организација врши потребне припреме да се не бисмо нашли у неповољном положају у коме су се већ нашле многе фирме из нашег окружења. Очекују нас драматична времена, различита од претходних, са пуно нових изазова! Поред приватизације неопходно је извршити модернизацију како би се остварио технолошки напредак што је императив опстанка на тржишту. Нове опреме замениће део радника тако да се већ данас мора размишљати како наћи нове послове за њих?

Углед организације која се назива Синдикална организација "ЗНП" Д.П. је нешто што нас све обавезује да наш рад добро осмислимо и одмеримо и када решимо да га спроведемо у дело то урадимо снажно и одлучно. Заједништво које нас је карактерисало свих ових година морамо и даље неговати. Та наша драгоценост особина биће гарант очувања наших радних места а на тај начин и будућности нас и наших породица.

Синдикална организација "ЗНП" председник :

Југослав Ристић

Издавач: **ОО Самосталног синдиката ЗНП**. Уређивачки одбор: **Томислав Николић, Верољуб Јецић, Невен Петровић, Зоран Раковић**, Технички уредник : **Верољуб Јецић**, Главни и одговорни уредник: **Томислав Николић**, Илустрације на насловној 13. и 16. страни: **Зоран Ивановић ПЈ** Технологија, Адреса: **Трг Тополицаца 4**, Телефон/факс: **034/323-059**, E-mail : sindznp@infosky.net

ЗАНИМЉИВОСТИ ТРАНЗИЦИЈЕ : Д.О.О. "ГАЈ" ПРОДАТ "АРАПСКОМ" ПРИВАТНИКУ СА БЛИСКОГ ИСТОКА ?!?

Новина и промена о којој се зна и говори свакако је продаја Д.О.О. "ГАЈ", из Великог Гаја, приватнику Al Ansal Qnsai са Блиског Истока који је купио 10 хектара земље која је у власништву Холдинга Агробанат и **све објекте и имовину** Д.О.О. "ГАЈ" из Великог Гаја за 15 милиона динара !!!

Нови власник је имовину преузео 10. јуна. Плаћање ће се извршити до краја године у три рате. Приликом продаје Д.О.О. "ГАЈ" услов је био да се преузму сви радници, односно да ниједан не остане без посла. Нови власник је уз оно што је купио на коришћење добио и 1629 хектара земље у државној својини. По свему судећи, бавиће се ратарством, повртарством, сточарством и воћарством. Новцем од продаје Д.О.О. "ГАЈ" измириће се обавезе и дуговања која Д.О.О. "ГАЈ" има.

Редакција се захваљује г. Драгу Марјановићу на његовој информацији објављеној у часопису "Октобар".

КРОЗ ПРИЗМУ СТРУЧЊАКА:

КОНЦЕПТ ИНДУСТРИЈСКЕ (ПРИВРЕДНЕ) ПОЛИЦИЈЕ

Пише: Душан Вучићевић, директор сектора безбедности

Обезбеђивање и заштита имовине предузећа је делатност која још увек није уређена одговарајућим Законом у Србији. Укидањем Закона о друштвеној самозаштити, настала је тзв "правна празнина" а предузећа су добила могућност да самостално и по својој процени организују и спроводе заштиту своје имовине, па и лица.

Основ за организовање и реализовање безбедносне делатности у предузећима је у уставној одредби да је у Републици Србији слободно све што Уставом и Законом није забрањено. Како се организује и реализује ова делатност нарочито у великим друштвеним односно државним предузећима. Основна карактеристика организовања у овој делатности је шареноликост а у реализацији неефикасност. У основи безбедносна делатност у предузећима у себи садржи превентивну и репресивну компоненту. У пракси превентивне мере се врло често не примењују, или чак не доносе, а за репресију нема оспособљених људи. Сасвим је тачно да је протекли период погодовао порасту привредног криминала. Стручњаци су упозоравали и упозоравају да, увек кад је долазило до "правне празнине" цена која се плаћала, која се плаћа и која ће се плаћати вишеструко превазилази трошкове модерно организоване и ефикасне безбедносне функције у предузећима.

Почетак решавања проблема у овој области је у остваривању одговарајућег концепта тзв. Индустијске (привредне) полиције који би био преточен у Закон о индустријској (привредној) полицији или просто Закон о безбедности у предузећима.

*Драžoљуб Штевановић
из Збирке њесама
"ДА ИМАШ ХЛЕБА И
ДА ИМАШ ВИНА"*

**ДА ИМАШ ХЛЕБА И ДА
ИМАШ ВИНА**

*један од вас, који једе са мном,
издаће ме.
Свето јеванђеље по Марку
XIV, 18*

када ме за тридесет
сребрњака продаш

ти купи себи жену
и купи себи земљу

два добра себи купи

жену не лепу
но здраву и плодну

нека ти рађа
синове и хћери

а крст и моје име
нека им буду

вера и судбина

и земљу
друго добро купи

узори њиву
и виноград засади

да имаш хлеба
и да имаш вина

да тело моје
и да моја крв

заувек остану са тобом
и са децом твојом

мој несрећни брате

ВИШЕ ОД ЗАНАТА

Радивоја Лазича, у "Наменској" познатијег по имену Раде "Чивијаш" запослени познају преко његових уметничких гравура које су виђали на фотографијама сајмовима оружја и у часописима. Редакција "Оружара" је желела да у овом броју што боље упозна своје читаоце са нашим ван серијским мајстором-уметником, и мањим делом његовог стваралаштва.

Радивоје Лазич о себи

У "Црвену Заставу" сам дошао 1963. године после завршене школе на одсеку за прецизне механичаре-алатничаре у Београду. У почетку сам радио на прецизном округлом брушењу. По повратку са одслужења војног рока јавио сам се на конкурс који је организован због оснивања прве граверске групе у "Застави". Од тридесет учесника примљени смо нас четворица и одмах смо почели да радимо граверски посао. После самоуког усавршавања упућени смо у ДР Немачку на специјализацију у трајању од три месеца, где смо стекли квалификацију за обављање граверског посла у Југославији.

Школа у Сулу, у којој смо ми били, сматра се највећом граверском школом у свету и она има око четирестотина година традиције. Немци су били изузетно задовољни брзином којом смо учили и квалитетом рада, тако да су нам нудили да останемо код њих. Мени су нудили посао и за жену, међутим ја нисам могао да оставим Крагујевац. После завршеног школовања добио сам њихову диплому и статус. Сличне школе постоје још и у Француској, мислим да их има у Италији и у Америци.

Садашњу екипу гравера "Наменске" деведесетих година, комплетирали смо ја и начелник Владан Миленић. Шездесет, радника је прошло нашу обуку која је била организована по угледу на ону у Сулу. Обука је трајала шест месеци и изабрано је двадесет гравера за рад. За задњих десет година од те екипе остало је само десет гравера. Остали су отишли.

Пре нашег почетка рада у "Наменској", гравуру је радио само Зденко Пехенек, али он је гравуре радио фото-хемијским процесом и веома мало ручно. Практично сам ја међу првима почео озбиљно да се бавим гравирањем. Зденко је радио гравуре на задовољавајући начин испуњавајући критеријуме који су били задати.

Напредовање у професији

Када смо почели да радимо гравуре били смо везани бодовном ставком која је била изједначена са браварском. Наши тадашњи руководиоци нису били у стању да на прави начин вреднују наш рад. Временом када су увидели да се гравуром цена оружја увећава тростуко, па и више пута, и да тај рад у

многome допринеси и имиџу фабрике, стање је поправљено. Нашим радницима је вероватно познато да смо прошле године, тако гравирани карабин продали за 47,000 марака. Да будем искрен ни сада наш рад није вреднован онолико колико заиста вреди. Али, шта да се ради, економска ситуација је тешка.

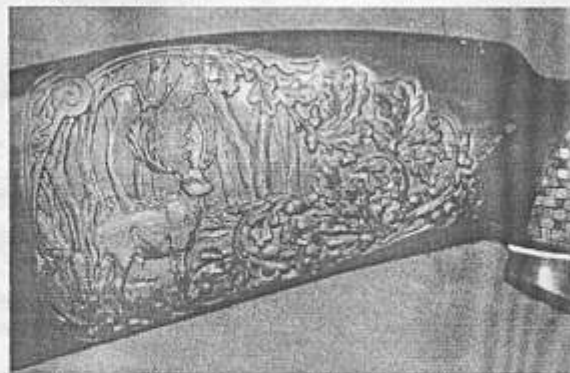
Када граверски занат постаје уметност?

Бавећи се гравуром ја сам се бавио и прилагођавањем самог оружја светском дизајну. Школа у Сулу од хиљаду ученика у својим радионицама задрже тројицу, за разлику од нас који радимо целе гравуре они су специјалисти за одређене типове. На пример, један је специјалиста за арабеску, други за орнаментику, за резбарију итд. За време нашег школовања нама нису дали да уђемо у њихове просторије већ смо радили одвојено са одређеним професором. Ја сам ипак успео да дођем до њих. Мене је тада посебно интересовала заштитна обрада после гравуре. Немци заштиту не раде као код нас: брунирањем или хромирањем, већ је то један посебан процес заштите који они примењују. Наиме они по завршетку граверског посла део загревају у пећима, а потом преливају лаком. Изглед тако, урађене гравуре је фасцинирајућ. Нажалост нисам успео да пренесем ту технологију у "Наменску".

Сваки примерак који гравер уради је уникатан и сви љубитељи гравуре баш и инсистирају на непоновљивости рада. Наша гравура је доста квалитетна, објављивани су наши радови у стручним часописима. Али ми немамо још имиџ- имиџ "Наменске", тако да још увек припадамо тој, немачкој, школи гравуре из Сула.

Личности којима је рађена гравура на оружју

Наше оружје је поклањано многим државницима света, а и нашим политичким личностима. Знам да смо радили оружја за Јосипа Броза Тита, Слободана Милошевића, генералима: Љубичићу, Кадиевићу, Грачанину и још многим другим уваженим политичким и војним лицима. Гравирао сам многа оружја и за стране политичаре и писао им посвете на њиховом језику. На пример, писао сам чак и на корејском језику. Када смо радили пушку за

председника Северне кореје Ким Ил Сунга. Тада сам био посебно упозорен од протокола да верно пресликам писмо, јер је оно изузетно сложено, пуно је зачета и тачака, тако да испуштањем неког од тих знакова може битно да се измени смисао написаног.

Писао сам и на енглеском, немачком и многим другим језицима мада те језике не говорим. Имам велики таленат у преношењу тј. гравирању свих врста писама. Радио сам и наруквизи за сат за Ричарда Мајлса на сајму у Новом Саду и натпис на златној наруквизи за његову жену. Он је хтео тада да ме богато награди што сам ја одбио.

Мотиви рада

Мене зову Раде по имену, а "Чивијаш" зато што сам родом од Шапца. У свом раду тежим да што више сазнам и напредујем у свом занату. Када будем кренуо у пензију, ја ћу сва своја знања да пренесем мајсторима који долазе за нама тако што ћу их записати и одштампати. Написаћу све што знам: каквих гравура има, како се раде, како могу да се реализују на велемајсторски начин.

Раније, док је било услова, ми смо били адекватно награђени за свој рад, али како се економска и политичка криза више ширила у нашој земљи, тако је и та стимулација јењавала. Неког личног профита од "Наменске" за знање и умење које сам показао у раду нисам имао. Ја сам као мајстор имао двадесет и пети ранг, што је ранг ВК мајстора прве категорије.

Сада имам звање специјализованог гравера прве категорије, што је у рангу логонског инжењера. Да будем искрен, ја сам задовољан са овом платом, јер што се каже, не може се главом кроз зид. Тешка су времена...

Савремена технологија рада

Данас постоје машине које раде серијске гравуре, али оне нису много вредноване. По моме схватању машинско гравирање може само да олакша посао ручном граверу, да отклони вишак материјала, али права гравура настаје тек онда када је гравер ручно доведе до краја. Постоје алати помоћу којих се раде гравуре у "лукс" варијанти. Али, "де лукс" и

"ексрузив" мора да ради искључиво гравер. Машина не може да буде уметник и не може да замени човека.

Ја имам своје верзије стилизованих гравура којима сам дао имена: "стилизовани лист", "стилизована арабеска", "компли-

кована, једноставна", итд. Када се раде гравуре животиња ту несме бити никаве импровизације, гравер мора да познаје врсту животиње, сваки њен мишић, њено понашање, напор, када маркира, трчи. Ја сам много ноћи провео студирајући анатомију животиња, све то мора да се добро познаје да би био добар уметник-гравер.

Криза у "Наменској"

Свакодневно размишљам о великој кризи у којој се налази фабрика.

То је и један од разлога што сам остао у њој, нисам хтео да одем онда када јој је најтеже. Верујем, пошто постојимо толико година да је она јединствена, не само у Југославији него и у Европи и да се нашим оружјем ките сви могући "земаљци" и "ванземаљци", што се каже, и да ћемо успешно изаћи из ове велике кризе. Чини ми се да се наши руководиоци кадрови нису баш најбоље снашли у овој кризи или нису баш ни заинтересовани да наша фабрика опстане, тако да се довољно не ангажују на том пољу. Наравно има и часних изузетака.

О синдикату у "Наменској"

Мишљења сам да се наш синдикат заиста залаже да фабрика опстане и максимално заштити радника. Али у овим условима не може се много постићи. Треба много времена и борбе да се преблеми превазиђу.

Праве борбе за радника тек предстоје.

Желим да поручим нашем руководству и радницима да све што раде, раде са вољом и од срца, па макар зарада била и минимална, тај рад донеће плода. Ако га не донесе нама, сада, сигурно ће донети нашој деци. Мојим граверима које сам ја, обучио желим да кажем: уколико се будете ослањали само на таленат нећете многе напредовати, морате стално да учите, надграђујете своја знања и шири те их даље.

